

розвиток мелодичної лінії та новаторство гармонійної основи твору;

– у хорових мініатюрах застосовуються кварто-квінтові інтервали, триольні та ритмічні прикраси з метою відтворення особливостей гри на українських музичних інструментах;

– композиторка впроваджує поєднання гамофонно-гармонічної та поліфонічно-підголоскової фактури у викладанні нотного тексту;

– у структурі вокально-хорових циклів авторка втілює принцип динамічного й емоційного контрасту.

Подальший аналіз хорових мініатюр Б. Фільц різного жанрового спрямування дає можливість виокремлення характерних рис композиційних утворень композиторки для формування творчого потенціалу особистостей як майбутніх фахівців мистецького спрямування.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Белікова В. В. Її музика – наше життя, наше багатство: монографія / Валентина Венедиктівна Белікова; МОНМС України. – Кривий Ріг: Видавничий дім, 2013. – 52 с.

2. Рудницький А. Українська музика. Історико-критичний огляд / А. Рудницький. – Мюнхен: Дніпрова хвиля, 2001. – 406 с.

3. Фільц Б. Спогади про роки навчання в школі-інтернаті ім. С. Крушельницької в класі І. Крих / Б. Фільц. – Львів, 2003. – С. 8–16.

REFERENCES

1. Byelikova, V. V. (2013). *Yiyi muzyka – nashe zhyttya, nashe bohat-stvo*. [Her music is our life, our wealth]. Kryvyy Rih.

2. Rudnyts'kyu, A. (2001). *Ukrayins'ka muzyka. Istoryko-krytychnyy ohlyad*. [Ukrainian music. Historical and critical review]. Myunkhen.

3. Fil'ts, B. (2003). *Spohlady pro roky navchannya v shkoli-internati im. S. Krushel'nyts'koyi v klasi I. Krykh*. [Spoglada about years of study in the boarding school them. S. Krushelnytska in class I. krich]. L'viv.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

БЄЛІКОВА Валентина Венедиктівна – кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри музикознавства, інструментальної та хореографічної підготовки Криворізького державного педагогічного університету.

Наукові інтереси: викладання історії розвитку української музичної культури; формування творчого потенціалу майбутнього фахівця мистецького спрямування.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

BYELIKOVA Valentyna Venedyktivna — Ph. D., Associate Professor of musicology, instrumental and choreographic training of the Krivoy Rog state pedagogical University.

Circle of scientific interests: teaching the history of Ukrainian musical culture; the formation of creative potential of future specialist of artistic direction.

*Дата надходження рукопису 12. 12. 2017 р.
Рецензент – д.п.н. професор О. М. Ткаченко*

УДК 378.147:373.3.011.3-051

ВОРОНОВА Надія Сергіївна – кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри культурології, естетики та історії ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
e-mail: voronova.ns@ukr.net

СУЧАСНИЙ СТАН ВИЩОЇ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Сьогодні в Україні мають місце суттєві зміни в співвідношенні ідеології, культури та освіти. У педагогічній науці зростає інтерес до проблем культурологічної освіти, таких як культуротворчі функції освіти, орієнтація на цінності й творчість, інноваційність, впровадження мультимедійних технологій, альтернативність освітніх культурних моделей тощо. Інтерпретація освітніх проблем із позицій культурології освіти дає

можливість усвідомити, що суб'єкти освіти – це суб'єкти культурної діяльності, а проблеми освіти можна вирішити не тільки педагогічними, а й соціокультурними засобами. У сучасних умовах до культуролога висуваються підвищені вимоги щодо його професійних і особистісних якостей. Він має бути не лише кваліфікованим спеціалістом, а й людиною високої культури. Статус і роль культуролога як професіонала й культуротворчої особистості визначаються його професійною

підготовленістю.

Сучасною системою вищої професійної освіти задаються методологічні, змістові та технологічні параметри фахової компетентності на всіх її рівнях, формується професійне мислення і культура майбутнього спеціаліста для сфер суспільного життя. Нові підходи до забезпечення якості підготовки відображають розуміння залежності соціальних перспектив від особистісних потенціалів студента вищої школи, що актуалізуються та розвиваються його неперервною професійною освітою на профорієнтаційному, фундаментальному професійному і післядипломному етапах та самовдосконалюються впродовж життя. Радикальне підвищення професіоналізму, поєднання його із сучасними інформаційно-технологічними процесами та зрушеннями, загальною культурою потребує перегляду культурологічних пріоритетів процесу підготовки та компетентнісного розуміння особистісної структури фахівця, визнання основою його професійних і соціальних якостей тих суб'єктних характеристик, що передбачають здатність до творчого саморозвитку, рефлексії, самостійного й відповідального вирішення проблем, готовність до сприйняття ціннісних позицій інших людей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останнім часом розробляється проблема педагогічного забезпечення культурологічного складника у підготовці майбутніх фахівців (Г. Ареф'єва, М. Добрускін, Н. Ничкало, Є. Пашков, С. Ставицький, В. Шубін, О. Романовський, Л. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ). Дослідників цікавлять теоретико-методологічні та дидактичні аспекти культурологічної підготовки учнівської молоді (Г. Васянович, В. Виноградов, В. Вулих, Г. Дегтярьова, О. Музальов, Г. Онкович), питання культурологічного змісту освіти (З. Донець, Л. Руденко), інформаційного і методичного забезпечення культурологічних курсів (В. Виткалов, М. Митровка, Л. Зеліско), запровадження новітніх технологій навчання (Л. Азарцева, Л. Гаврилова, О. Шевнюк, А. Шевцов), конкретно-фахової спрямованості культурологічної підготовки (З. Скринник, З. Гіптерс).

Проте аналіз методологічної та методичної літератури дозволяє зробити висновок, що в значущих за теоретичними і прикладними результатами надбаннях системи вищої професійної освіти залишається поки що поза увагою проблема підготовки фахівців культурології, зокрема – досвіду діяльності педагогічних вищих

навчальних закладів. Дається взнаки брак нових індивідуальних (авторських) методик, які б поширювали практичний досвід модернізації навчального процесу засобами культурологічних дисциплін у вищій школі. Йдеться про осучаснення наукового пошуку через оновлення системи потреб, інтересів, емоційних станів особистості, що впливає на розвиток її цифрової та гуманістичної культури.

Мета статті – дослідити сучасний стан культурологічної освіти в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Загальною місією культурологічної освіти є вивчення культури як інтегративного прояву людського буття у світі, поглиблене вивчення методологічних і теоретичних основ культурологічного циклу дисциплін, формування професійної готовності, самостійної науково-дослідної та педагогічної діяльності, удосконалення знань з культурології, орієнтованих на професійну діяльність, формування компетенцій, необхідних для успішної науково-дослідної та педагогічної роботи в загальноосвітній та вищій школі, культурно-освітніх закладах. Метою професійної підготовки майбутніх магістрів культурології є задоволення зростаючого попиту українського суспільства у висококваліфікованих фахівцях у сфері культури та дозвілля, які володіють ґрунтовними теоретичними знаннями й практичними навичками їх ефективного застосування у процесі формування культурної політики, реалізації культурно-дозвіллевих технологій; мають лідерські навички, високі моральні якості, є конкурентоздатними на ринку праці, ефективно здійснюють взаємодію в професійному, корпоративному та суспільному середовищі, володіють соціальною мобільністю і мають стійкий попит у працедавців.

Метою освітньої частини професійної підготовки є забезпечення виучки здобувачів другого (магістерського) рівня із спеціальності 034. «Культурологія» до викладацької та науково-дослідної діяльності», формування програмних компетентностей, що дозволять їм оволодіти основними знаннями теоретичних основ культурологічної науки і суміжних галузей гуманітарного знання та суспільних наук, уміннями, навичками і сучасними методиками освітньої (викладацької) діяльності в галузі культурології, необхідними для здійснення наукового дослідження в царині теорії та історії культури, успішно працювати у сфері науки, освіти, культури та бути

конкурентоспроможними на ринку праці. Метою дослідницької складової професійної платформи є підготовка здобувачів другого (магістерського) рівня із спеціальності 034. «Культурологія», а також фахівців-практиків, які володіють низкою практичних навичок і вмінь у викладацькій, науковій і проектно-аналітичній діяльності, загальнонауковими методами системного, функціонального і статистичного дослідження, сучасними методами науково-дослідної, педагогічної, культурно-освітньої діяльності. Виховною метою професійної підготовки є розвиток у здобувачів другого (магістерського) рівня із спеціальності 034. «Культурологія» особистісних якостей, що сприяють їхній творчій активності, культурно-просвітницької діяльності, яка спрямована на популяризацію суспільствознавчих та гуманітарних знань, підвищення рівня культури суспільства, загальнокультурному зростанню й соціальній мобільності: цілеспрямованості, організованості, працьовитості, відповідальності, самостійності, громадянськості, прихильності етичним цінностям, толерантності, наполегливості в досягненні мети.

Моделюючи образ випускника вищого навчального закладу, більшість учених єдина в тому, що це – людина культури, вільна, гуманна, духовна й творча особистість, яка здатна варіативно мислити, орієнтуватися в соціокультурному середовищі, що змінюється, яка прагне творчої самореалізації й саморозвитку в просторі культури. Все це спонукає дослідників до проектування освіти, розробки інноваційних підходів і моделей, які б максимально відповідали новому типу культури.

О. Шевнюк в монографії «Культурологічна освіта майбутнього вчителя: теорія і практика» зазначає: цілісна, багаторівнева, динамічна модель культурологічної підготовки студента вищої школи вперше у вітчизняній науці запропонована В. С. Масловим на прикладі підготовки майбутнього військового керівника до виховної роботи і армійських підрозділах [5]. Справедливо вважаючи, що висока естетична культура офіцера є запорукою духовності та гуманності військового середовища, дослідник наголошує на актуальності культурологічного спрямування виховної роботи у військах. Під культурологічної підготовкою слухачів і курсантів вищих військових закладів освіти В. С. Маслов розуміє цілеспрямований, гармонійно-цілісний, творчий педагогічний процес формування готовності до виховної роботи у

військовому підрозділі, частині з позицій суб'єкт-суб'єктного підходу, поєднання ідей холистського та індивідуально-плюралістичного напрямів освіти у результаті оволодіння знаннями з методології, історії та теорії загальнолюдської й національної культури, формування особистісних якостей і культурно-мистецьких умінь і навичок використання культурологічних знань у військово-педагогічній діяльності [4]. Запропонована ним структура культурологічної підготовки майбутнього офіцера спирається на культурологічну спрямованість навчально-виховного процесу, посилення гуманітарних дисциплін, опору на національну культуру, збагачену кращими зразками світової культури, естетизацію діяльності, середовища і побуту» [5, с. 74].

На сьогоднішній день, майбутніх культурологів у вищій школі готують, зокрема у Київському національному університеті культури і мистецтв; Академії керівних кадрів культури і мистецтв, м. Київ; НПУ ім. М. П. Драгоманова, м. Київ; Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника; Рівненському гуманітарному університеті; Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка; Львівському національному університеті імені Івана Франка; Харківській Державній Академії Культури; Луганській державній академії культури і мистецтв; Донбаському державному педагогічному університеті та ін.

Критичний аналіз сучасних концепцій культурологічної підготовки майбутніх фахівців та практики культуроснавства у вищій школі здійснено Л. А. Кондрацькою [1]. Дослідниця стверджує, що з часу обґрунтування культурологічної підготовки особистості, вона не розвивається у напрямі реалізації свого сутнісного «гуманітарного принципу культурологічного пояснення», згідно з яким поведінка людей постає онтологічно залежною від екстрасоматичної культурної традиції [1, с. 19].

Справедливість сказаного підтверджує огляд сучасних вітчизняних (І. Зязюн, Л. Зеліско, О. Гончаренко, Г. Дегтярьова, В. Луговий, В. Маслов, О. Олексюк, Л. Руденко та ін.) і зарубіжних (Т. Альтицер, П. Ван-Бурен, Г. Кокс, Р. Нібур, П. Тілліх, а також Л. Бартоломі, К. Грант, Г. Джіро, П. Хічхок) теоретичних концепцій культурологічної підготовки майбутніх фахівців, зокрема викладача культурологічних дисциплін (Л. Масол, Н. Миропольської, О. Рудницької, О. Щолокової, Є. Маркової, М. Стародуб-

цевої та ін.). Він показує, що процес культурологічної підготовки майбутнього фахівця є могутнім чинником забезпечення ефективності не лише його професійного зросту, а й особистісного становлення. Однак метою цього процесу є самореалізація особистості як образу «я», тобто побудова власне інструменту пізнання людської сутності. Такий підхід зумовлений межами антропоцентристської освітньої парадигми, що ґрунтується на гносеологічно зумовленій тотожності існування й сутності, суцього і буття та передбачає тлумачення особистості як біосоціокультурної системи, тобто у межах герменевтичного виміру.

У контексті методології Л. Кондрацької, постановка проблеми розвитку культурологічної освіти здійснюється лише на рівні онтогенезу, що означає редукцію онтичного – до психофізичного, а духовного – до морально-етичного. У цих умовах самореалізація майбутнього магістра культурології постає процесом адаптації і збереження його самоцінності на рівні біоти, а пізнання – процесом осмислення чужого досвіду. Поодинокі і непослідовні спроби змінити освітню методологію породжують прецедент, логічним виправданням якого постає перехід на філософсько-психологічну позицію «філософії життя», психоаналізу, екзистенціалізму. Однак він не вносить принципових змін у теорію і практику професійної культурологічної підготовки і освіти, оскільки зберігає трансцендентальність діалогу з культурним континуумом і не створює умов для виходу в позаобрійне [1].

Л. Кравченко та М. Степаненко висвітлюють специфіку науково-методичної діяльності кафедри культурології та методики викладання культурологічних дисциплін Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка щодо теоретичного обґрунтування і методичного забезпечення професійної підготовки компетентних фахівців культурології для ринку праці регіону і держави. Зазначають: «компетентнісне формування всебічно розвиненої особистості фахівця культурології засноване на розвитку в студентській молоді комплексу особистісних якостей і рис характеру громадянина України, які поєднують глибокі знання, уміння і практичні навички, національну свідомість і гордість за свою Батьківщину, розвинену духовність, моральну, художньо-естетичну, правову, політичну, фізичну, екологічну культуру як складники професійної культури» [2, с. 7]. Неперервне транслявання викладачами

університету молодому поколінню багатств духовної культури українського народу, виховання на цій основі почуттів патріотизму, національної свідомості, громадянської відповідальності за долю рідної землі, шанобливого ставлення до національних традицій, культури й історії українського народу і всіх народів нашої Батьківщини, почуття єдності поколінь та спільності культурної спадщини орієнтує майбутніх культурологів на постійний саморозвиток і фахове самовдосконалення впродовж життя.

Г. Кутузова, в сучасній культурологічній освіті, виділяє наявність низки негативних факторів і суперечностей, які мають соціально-культурний характер: «зниження якості освіти через «культурне старіння» змісту і форм, порушення принципу їхньої культуровідповідності; недостатність культуромісткості змісту освіти, домінування «знанневого» підходу на шкоду «ціннісного»; недооцінка взаємодії освіти й культури, невміння вчителів застосовувати культурологічні методи навчально-виховної діяльності; – низька культурна грамотність переважної більшості випускників шкіл, які в подальшому житті не здатні забезпечити культуру сучасного виробництва, високу якість життєдіяльності» [3, с. 9]. Погоджуючись із зазначеними проблемами, слід додати активне впровадження цифрової культури в теорію і практику професійної підготовки майбутніх культурологів.

Це підтверджує критичний аналіз сучасної практики культурознавства у вищій школі – зокрема дидактичного змісту підручників і навчальних посібників, типових і авторських програм з культурознавчих дисциплін та способів його осмислення. Він доводить, що традиційне пізнання культури ґрунтується на принципі образочентризму, який виключає з поля зору майже 10 % інформації, а дискурсивно хронологічна модель культурологічного змісту подається за авторитарною технологічною стратегією (можу-буду-хочу), що передбачає пасивно-рецептивну установку студента і догматичну позицію викладача. Система «об'єктивних знань» пропонується і програмується державними стандартами всупереч актуальним потребам сучасного студента. Інтеграція навчальних дисциплін здійснюється за відцентровим принципом, що зумовлює негативну послідовність вивчення і часте дублювання їхнього предметного змісту. У цій ситуації ні інформаційно-семіотичний підхід у дослідженні культурного континууму, ні семасіологічний аналіз його художнього коду не дають

сподіваних результатів щодо духовного становлення майбутнього магістра культурології. Отже, необхідною є інша концепція культурологічної підготовки, яка б передбачала реалізацію антропологічної сутності культури, забезпечувала б вихід майбутнього магістра культурології за межі образу «я» і агапетологічне завершення його цілісності.

Такою є концепція дослідження теорії та методики професійної підготовки майбутніх магістрів культурології засобами мультимедійних технологій на основі антропологічного підходу. Саме інформаційно-комунікаційний фактор організації освітнього процесу зорієнтований на людину зумовлює бажані зміни щодо самопізнання особистості; розширення діапазону її самодіяльності. Відповідно до Стандарту вищої культурологічної освіти, освітня-професійна програма підготовки майбутніх культурологів у вищому навчальному закладі націлює студентів на глибоке, всебічне вивчення культурних форм і процесів, розуміння різних способів діяльності і різноманіття культурних взаємовпливів, дозволяє освоїти сучасні мови культурології як галузі гуманітарно-соціального знання та академічної дисципліни, сприяє виробленню найважливіших навичок практичної діяльності у сфері культури. Професійна підготовка магістратури реалізується з метою створення здобувачам другого (магістерського) рівня із спеціальності 034. «Культурологія» умов для набуття реалізації науково-дослідницьких, науково-організаційних функцій, які необхідні для здійснення професійної діяльності рівня знань, умінь, навичок, досвіду діяльності і підготовки до захисту науково-кваліфікаційної роботи. Теорія і методика професійної підготовки спрямована на загально культурологічну й психолого-педагогічну підготовку в галузі викладання та здійснення культурологічних і соціально-гуманітарних досліджень.

Концепція підготовки культурологів за фахом і напрямками побудована на основі навчальних планів, що складаються з декількох циклів дисциплін: гуманітарні та соціально-економічні дисципліни, дисципліни природничо-наукової (фундаментальної) підготовки, дисципліни загальнопрофесійної підготовки, дисципліни професійної і практичної підготовки, вибіркові навчальні дисципліни. За час навчання майбутні культурологи проходять навчальні та виробничі практики. Серед основних баз практики слід назвати:

культурно-мистецькі заклади (палаці та будинки культури, бібліотеки, центри творчості дітей та юнацтва); музеї та галереї; соціальні служби та центри соціально-психологічної реабілітації (центри у справах жінок та сім'ї, дитячі будинки для дітей: навчальні та позашкільні заклади міського, районного чи обласного значення (школи мистецтв, спеціалізовані та загальноосвітні школи, ліцеї, гімназії); розважальні центри; засоби масової комунікації (кіностудії, радіостанції, телеканали). Це пов'язано з характером освітньої підготовки фахівця в галузі культурології та можливістю ведення випускниками викладацької роботи в школі, ВНЗ, їхньої роботи в кіно, на телебаченні, у засобах масової інформації тощо.

На завершення навчання студенти повинні скласти комплексний державний іспит і представити випускні кваліфікаційну роботу чи проект. Згідно навчального плану підготовки майбутнього культуролога у початковий період навчання передбачається вивчення дисциплін, що утворюють культурно-історичний синопсис (Історія України, історія української культури, історія зарубіжної культури, теорія та історія дозвілля тощо), а у подальшому освоєння предметів, які дають об'ємні уявлення про категорії і поняття культури (культурологія, філософія, соціологія культури етнокulturологія тощо) і сприяють оволодінню підходами до дослідження культурних феноменів (культура і наука). Вони дають можливість зрозуміти різні способи культурної репрезентації (дизайн в установах культури, соціокультурне проектування, тощо), а також – знайомлять студентів із загальними прийомами і навичками прикладної культурології. Важливий аспект програми навчання за фахом і напрямком «Культурологія» – у постановці таких дисциплін, які суттєво доповнюють загально-професійну підготовку студентів і дають навички роботи в закладах культури (вступ до фаху, ораторське мистецтво, організація діяльності закладів культури тощо).

Пріоритетним напрямом підготовки майбутнього культуролога є практичне навчання, що передбачає вміння працювати з різними категоріями осіб, а також здійснювати організаційно-управлінську, культурно-просвітницьку, соціально-виховну та проектно-аналітичну діяльність у закладах культури й дозвілля. Результатом практичного навчання є вміння студента: реалізувати культурно-просвітницькі, художньо-творчі, рекреаційно-розвиваючі, анімаційні ігротехнології; організувати

діяльність закладів культури, дозвілєвих установ, служб соціального обслуговування; розробляти культурні та художньо-мистецькі акції; організовувати дозвілля різних груп населення; прогнозувати розвиток культурних процесів у суспільстві тощо.

Здійснення освітньої програми передбачає включення випускника в наступні сфери професійної діяльності фахівця: науково-дослідні та проектні організації, пов'язані з вивченням культури, збереженням і освоєнням культурної і природної спадщини; державні установи та громадські організації, що займаються управлінням культурою і охороною пам'яток історії та культури; культурно-мистецькі й культурно-просвітні заклади (клуби та будинки культури, кінотеатри, театри, центри народної творчості, будинки творчості та етнокультурні комплекси, концертні установи, бібліотеки, музеї, галереї, виставкові зали); розважальні й видовищні установи (парки відпочинку, розважальні комплекси, сімейні розважальні центри ярмарки, карнавали, цирки, дискотеки); заклади активного відпочинку (рекреаційні комплекси, спортивні клуби різних видів», більярдні салони, майданчики для гри в гольф, басейни, іподроми, ковзанки, треки); курортні, туристичні та спортивно-оздоровчі заклади; готелі та ресторанно-розважальні комплекси; державні зони відпочинку та історико-культурні місця. Однак, як доводить багатолітній досвід, випускники, окрім вище означених, працюють також у закладах державної служби та органах регіонального державного управління (міністерстві культури, управліннях культури); закладах відомчого підпорядкування та творчих спілках і товариствах (будинках офіцерів, вчителів, художників, театральних діячів, кінематографістів); закладах системи засобів масової комунікації: загальноосвітніх навчальних закладах та закладах позашкільного виховання; обласних, міських та районних навчально-методичних центрах; соціальних та соціально-реабілітаційних закладах; громадських об'єднаннях та благодійних фондах тощо.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Аналіз освітнього процесу у вищих закладах освіти дозволяє виявити суперечності між теоретично декларованою метою формування компетентного фахівця і збереженням професіографічних моделей підготовки на практиці, між орієнтацією навчальних планів і програм на фундаментальне загальнокультурне знання і недостатньою реалізованістю культурологічних основ

професії у практичній діяльності майбутніх фахівців, що актуалізує проблему теоретичного і методичного забезпечення культурологічного компонента вищої професійної освіти. Окреслені вище потреби зумовлюють також появу й розвиток на ринку праці молоді професійної спільноти культурологів, яка вважається нині універсальною в гуманітарній сфері суспільства, адже має широке поле фахової діяльності в культурно-дозвілєвій, державно-громадській, рекреаційній, медійній та інших галузях.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Кондрацька Л. А. Теорія і технологія культурологічної підготовки майбутніх учителів художньо-естетичних спеціальностей / Людмила Анатоліївна Кондрацька: Автореф. дис. докт. пед. наук: 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Тернопіль, 2004. – 40 с.
2. Кравченко Л., Степаненко М. Культурологічна освіта в Полтавському педагогічному: теоретичні засади і досвід / Кравченко Л., Степаненко М. // Імідж сучасного педагога № 10 (149). – Полтава, 2014. – С. 3–7.
3. Кутузова Г. І. Актуальні проблеми культурологічної підготовки студентів університетів / Г. І. Кутузова // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – № 19, 2009. – С. 9–12.
4. Маслов В. С. Теорія і практика культурологічної підготовки слухачів і курсантів вищих військових закладів освіти: автореф. дис. д-ра пед. наук: 13.00.04 / В. С. Маслов; Ін-т пед. і псих. проф. освіти АПН України. – К., 1998. – 35 с.
5. Шевнюк О. Л. Культурологічна освіта майбутнього вчителя: теорія і практика: монографія / О. Л. Шевнюк // – К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2003. – 232 с.

REFERENCES

1. Kondratska, L. A. (2004). *Teoriia i tekhnolohiia kulturolohichnoi pidhotovky maibutnikh uchyteliv khudozhno-estetychnykh spetsialnostei*. [Theory and technology of cultural training of future teachers of artistic and aesthetic specialties]. Ternopil.
2. Kravchenko, L., Stepanenko, M. (2014). *Kulturolohichna osvita v Poltavskomu pedahohichnomu: teoretychni zasady i dosvid*. [Cultural education at the Poltava pedagogical: theoretical foundations and experience]. Poltava.
3. Kutuzova, H. I. (2009). *Aktualni problemy kulturolohichnoi pidhotovky studentiv universytetiv*. [Actual problems of culturalological training of University students]. Lutzk.
4. Maslov V. S. (1998). *Teoriia i praktyka kulturolohichnoi pidhotovky slukhachiv i kursantiv vyshchyykh viiskovykh zakladiv osvity*. [Theory and

practice of the cultural training of students and cadets of higher military education institutions]. Kyiv.

5. Shevniuk, O. L. (2003). *Kulturolohichna osvita maibutnoho vchytelia: teoriia i praktyka*. [Cultural education of future teachers: theory and practice]. Kyiv.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ВОРОНОВА Надія Сергіївна – кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри культурології, естетики та історії ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» (м. Слов'янськ).

Наукові інтереси: теорія та методика професійної підготовки майбутніх культурологів, культурологічна освіта, мистецтво, естетичний розвиток.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

VORONOVA Nadia Sergeevna – Candidate of Philosophical Sciences, Associate Professor, Department of cultural studies, aesthetics and history of SHEI «Donbass state pedagogical University».

Circle of scientific interests: theory and methods of professional training of future cultural studies, cultural education, art, aesthetic development.

Дата надходження рукопису 22. 09. 2017 р.

Рецензент – д.п.н. професор О. С. Радул

УДК 377.071:77

ГРАБОВСЬКА Ірина Леонідівна – кандидат педагогічних наук, докторант Інституту професійно-технічної освіти НАПН України
e-mail: irynagulkovyvch@gmail.com

РОЛЬ ТВОРЧОГО ПІДХОДУ У ФОРМУВАННІ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Інтеграція України у європейський освітній простір зумовлює важливість залучення студентів до дослідної діяльності, адже результати наукової творчості є основним джерелом інновацій, які забезпечують економічний прогрес суспільства. Відповідно до Національного Плану дій щодо впровадження Програми економічних реформ «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» одним з першочергових завдань у сфері удосконалення системи управління освітою України заявлено дії, спрямовані на розвиток науково-творчої діяльності та впровадження інновацій [1].

Важливі аспекти науково-творчої діяльності студентської молоді заявлені в документах та освітніх ініціативах Ради Європи: Лісабонська стратегія ЄС, Освітня програма Еразмус Мундус, Програма трансєвропейського співробітництва у галузі вищої освіти – Tempus (Tasis) та інші. Особливості формування творчої особистості студента прописані у Програмі дій щодо реалізації положень Болонської декларації в системі вищої освіти і науки України, у «Національній стратегії розвитку освіти України на 2012–2021 роки» та інших.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема науково-дослідної та творчої діяльності студентів завжди була у

центрі уваги багатьох дослідників, у працях яких відображені теоретичні, методологічні та практичні аспекти науково-творчої діяльності студентів навчальних закладів. Зокрема, варто відзначити праці Г. Васяновича, Р. Гуревича, І. Зязюна, Ф. Кольбера, С. Коновець, М. Козяра, А. Маслоу, О. Овчарук, П. Олійник, О. Олексюк, О. Рудницької, В. Сластьоніна та інших. У своїх дослідженнях вони порушують різноманітні питання організації науково-творчої діяльності студентів, форми науково-творчої роботи, творчий потенціал як чинник суспільного розвитку держави. Однак досі мало досліджень щодо організаційно-інформаційного супроводу науково-творчої діяльності майбутніх фахівців.

Мета статті – виокремити напрями оптимізації організаційно-інформаційних механізмів активізації творчого потенціалу для формування крос-культурної компетентності майбутніх фахівців.

Виклад основного матеріалу дослідження. Творчий потенціал майбутніх професіоналів – працівників усіх сфер життєдіяльності – займає ключову роль у становленні конкурентоспроможності та високого соціокультурного розвитку держави. Актуальним є порушення питання важливості та ролі науково-творчої роботи в розвитку творчого потенціалу студента як